

Nationaal geluksonderzoek.

Deel 3: opvoeding en onderwijs

TECHNISCH RAPPORT – 30 augustus 2018

Universiteit Gent – Leerstoel NN

Dit document is een technisch rapport van het onderzoek naar het verband tussen kenmerken van de jeugdijaren en de huidige tevredenheid met het leven. Het is deel 3 van de uitgebreide studie naar het geluk van de Belgen. Het eerste deel was een algemeen overzicht van de belangrijkste resultaten (voorgesteld in maart 2018). Het tweede deel ging het verband na tussen sociale relaties (o.a. eenzaamheid) en geluk. Het huidige rapport is opgedeeld in 3 hoofdstukken:

1. Gebruikte variabelen: bestaat uit een uitgebreide uitleg over de variabelen die in de analyses werden opgenomen (vragen, items, antwoordmogelijkheden en dichotome versies)
2. Analyses: alle uitgevoerde analyses worden in dit onderdeel gerapporteerd.
  - 2.1. Beschrijvende statistiek
  - 2.2. Verband tussen de belangrijkste variabelen uit de jeugd en levenstevredenheid, waarbij deze laatste wordt uitgedrukt op een schaal van 0 tot 10 ("lineaire regressie")
  - 2.3. Verband tussen de belangrijkste variabelen uit de jeugd en zeer tevreden zijn met het leven of ontevreden zijn met het leven (logistische regressie)
3. Bijkomende analyses: invloed van de huidig inkomen, gezondheid en karaktereigenschappen.

1 GEBRUIKTE VARIABELEN

1.1 Oorspronkelijke variabelen

Alle oorspronkelijke variabelen komen uit **hoofdstuk 4** (relaties) van de oorspronkelijke vragenlijst.

- **Vraag 3:** In welke mate had u tijdens UW JEUGD een goed contact met de volgende personen?

1. Uw stiefmoeder?
2. Uw stiefvader?
3. Uw moeder?
4. Uw vader?
5. Uw broers en zussen?
6. Uw andere familieleden?
7. Uw toenmalige vrienden?
8. Uw toenmalige burens?

Antwoordmogelijkheden (1-5): zeer slecht; slecht; noch goed, noch slecht; goed; zeer goed

Volgende antwoorden werden beschouwd als **missing**: Niet aanwezig in mijn jeugd; Ik wil hier niet op antwoorden; of Niet van toepassing

Op basis van bovenstaande stellingen werd een samengestelde ("composiet") variabele "**Goed contact tijdens jeugd**" opgesteld (zie verder onder 1.2).

- **Vraag 4.1 en 4.2:** Hoe vaak in uw JEUGD...

1. werd u gepest?
2. pestte u anderen?

Antwoordmogelijkheden (1-5): nooit; bijna nooit; weinig; soms; vaak; zeer vaak

Werd beschouwd als **missing**: Ik wil hier niet op antwoorden

- **Vraag 6:** Duid aan in welke mate de volgende stellingen van toepassing waren voor uw jeugd. (Negatief item in cursief)
  1. Ik ben opgegroeid in een warme omgeving.
  2. Ik ben opgegroeid in een stabiele omgeving.
  3. Ik had in mijn jeugd mensen rondom mij die ik kon vertrouwen.
  4. Mijn leerkrachten inspireerden mij.
  5. *Tijdens mijn jeugd voelde ik vaak de druk om goed te presteren.*

Antwoordmogelijkheden (1-5): helemaal niet; niet; neutraal; wel; helemaal wel
 Werd beschouwd als **missing**: Ik wil hier niet op antwoorden
 Op basis van stellingen 1 tot 3 werd de variabele "**Jeugdsituatie**" opgesteld (zie verder onder 1.2).

Tenslotte worden er in sommige analyses ook de TIPI (Ten Item Personality Inventory) opgenomen. Dit is een kort meetinstrument dat de Big 5 "personality traits" (neuroticism, extraversion, openness, agreeableness and conscientiousness) helpt inschatten met 2 items per personality trait. Gezien persoonlijkheidskenmerken te complex zijn om met 2 vragen op te meten, zullen we hier eerder spreken over karaktereigenschappen i.p.v. persoonlijkheidskenmerken en krijgen deze eigenschappen zelf ook een andere benaming. Hieronder volgt er een opsomming. Als we deze eigenschappen in onze analyses bespreken, dan gebruiken we de termen in het vet om ernaar te verwijzen.

1. **Hartelijk en sociaal** vs. afstandelijk en verlegen:
  - a. Ik zie mezelf als iemand die hartelijk, sociaal is.
  - b. Ik zie mezelf als iemand die afstandelijk, verlegen is.
2. **Anderen gemakkelijker vertrouwen** vs. neiging om kritiek te hebben op anderen
  - a. Ik zie mezelf als iemand die mensen over het algemeen vertrouwt.
  - b. Ik zie mezelf als iemand die geneigd is kritiek te hebben op anderen.
3. **Grondig te werk** vs. neiging om lui te zijn:
  - a. Ik zie mezelf als iemand die grondig te werk gaat.
  - b. Ik zie mezelf als iemand die geneigd is lui te zijn.
4. **Ontspannen** vs. gemakkelijk zenuwachtig:
  - a. Ik zie mezelf als iemand die ontspannen is, goed met stress kan omgaan.
  - b. Ik zie mezelf als iemand die gemakkelijk zenuwachtig wordt.
5. **Levendige fantasie** vs. weinig interesse voor kunst:
  - a. Ik zie mezelf als iemand die een levendige fantasie heeft.
  - b. Ik zie mezelf als iemand die weinig interesse voor kunst heeft.

Elke eigenschap werd gemeten door een positieve en een negatieve stelling die op een schaal van 1 (nooit) tot 5 (altijd) stonden. Om de score per eigenschap te berekenen werd de score van de negatieve stelling afgetrokken van de score op de positieve stelling. Op deze wijze bekomt men voor elke eigenschap een schaal van -4 tot 4. Voor de analyses werden ze opgedeeld in negatieve of neutraal (-4 tot 0) en positieve (1 tot 4) score.

1.2 Nieuwe variabelen

Indien een vraag meerdere items omvatte (vraag 3 en 6 uit hoofdstuk 4), werden er nieuwe, samengestelde variabelen gecreëerd opgesteld (zogenaamde composiet-variabelen): "Goed contact tijdens jeugd", en "Jeugdsituatie". Deze werden vervolgens gecodeerd in variabelen met 3 waarden.

Goed contact tijdens jeugd (vraag 3, hoofdstuk 4)

0. Had tijdens de jeugd **met de helft of minder goed of zeer goed contact**
1. Had tijdens de jeugd **met meer dan de helft goed of zeer goed contact** maar niet met iedereen
2. Had tijdens de jeugd **met iedereen goed of zeer goed contact.**

Jeugdsituatie

0. Opgegroeid in een omgeving die **niet warm en/of stabiel en/of te vertrouwen** was (helemaal niet, niet of neutraal antwoorden op de 3 stellingen uit vraag 6, hoofdstuk 4).
1. Opgegroeid in een omgeving die **niet echt warm en/of stabiel en/of te vertrouwen** was (helemaal niet, niet of neutraal antwoorden op 1 of 2 van de 3 stellingen uit vraag 6, hoofdstuk 4).
2. Opgegroeid in een omgeving die **warm, stabiel en te vertrouwen** was (wel of helemaal wel antwoorden op alle 3 stellingen uit vraag 6, hoofdstuk 4).

De variabelen “pestte”, “werd gepest”, “het hebben van inspirerende leerkrachten” en “druk ervaren tijdens de jeugd” kunnen enkel de waarden 0 of 1 aannemen. 1 staat daarbij voor “vaak”/“zeer vaak” (bv. pij gepest worden: vaak of zeer vaak gepest worden krijgt de waarde 1) of “wel”/“helemaal wel” (bv. bij inspirerende leerkrachten). De waarde 0 staat dan voor alle andere antwoorden.

2 ANALYSES

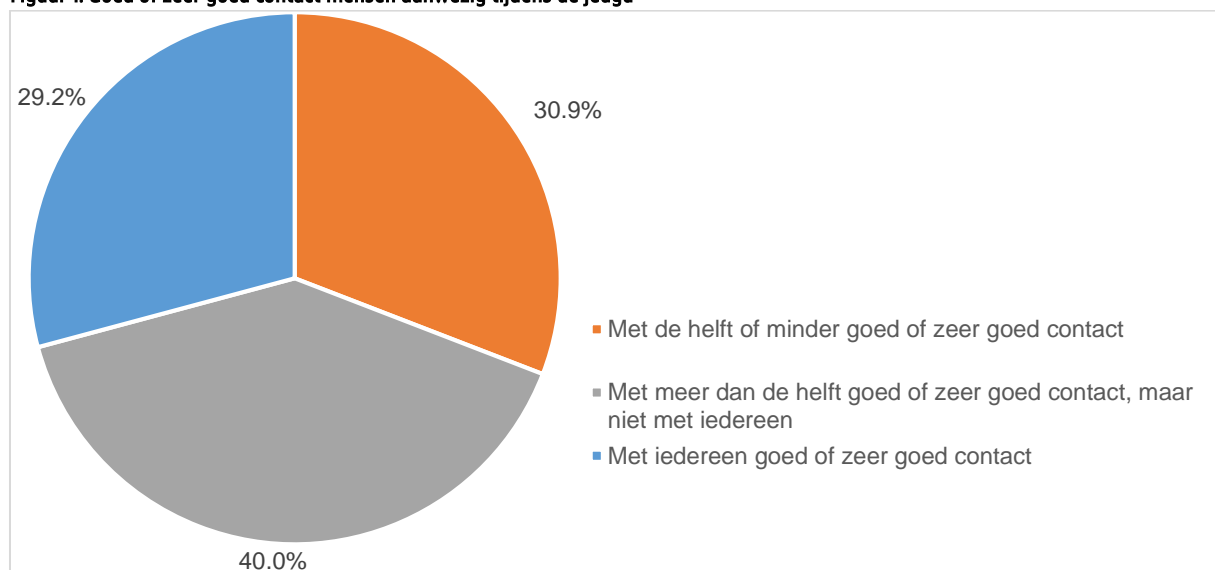
De **beschrijvende statistiek** werd gedaan op basis van de **representatieve steekproef** (n = 1600) terwijl de **lineaire en logistische regressieanalyses** op basis van de **“full Sample”** (n = 3770) werden uitgevoerd. Beide databanken bestaan **uitsluitend uit Belgische volwassenen**. Onderstaande uitspraken gaan over hoe volwassen hun jeugd ervoeren en herinneren en hoe dit gerelateerd is aan hun huidige geluk. Voor de logistische regressie werd de afhankelijke variabele “Levenstevredenheid” (gemeten door de Cantril ladder) op 2 wijzen opgesplitst: 1) score van min. 8 op 10 (= zeer tevreden) vs. rest; 2) score van max. 5 op 10 (= ontevreden met het leven) vs. rest. In **alle analyses werden dezelfde controlevariabelen** opgenomen (nl. geslacht, leeftijd en regio). Deze controlevariabelen worden niet besproken in onderstaande teksten of opgenomen in de grafieken, ook indien ze significant bleken te zijn. **Betrouwbaarheidsinterval is altijd 95%**.

2.1 Beschrijvende statistiek

2.1.1 Contacten tijdens de jeugd

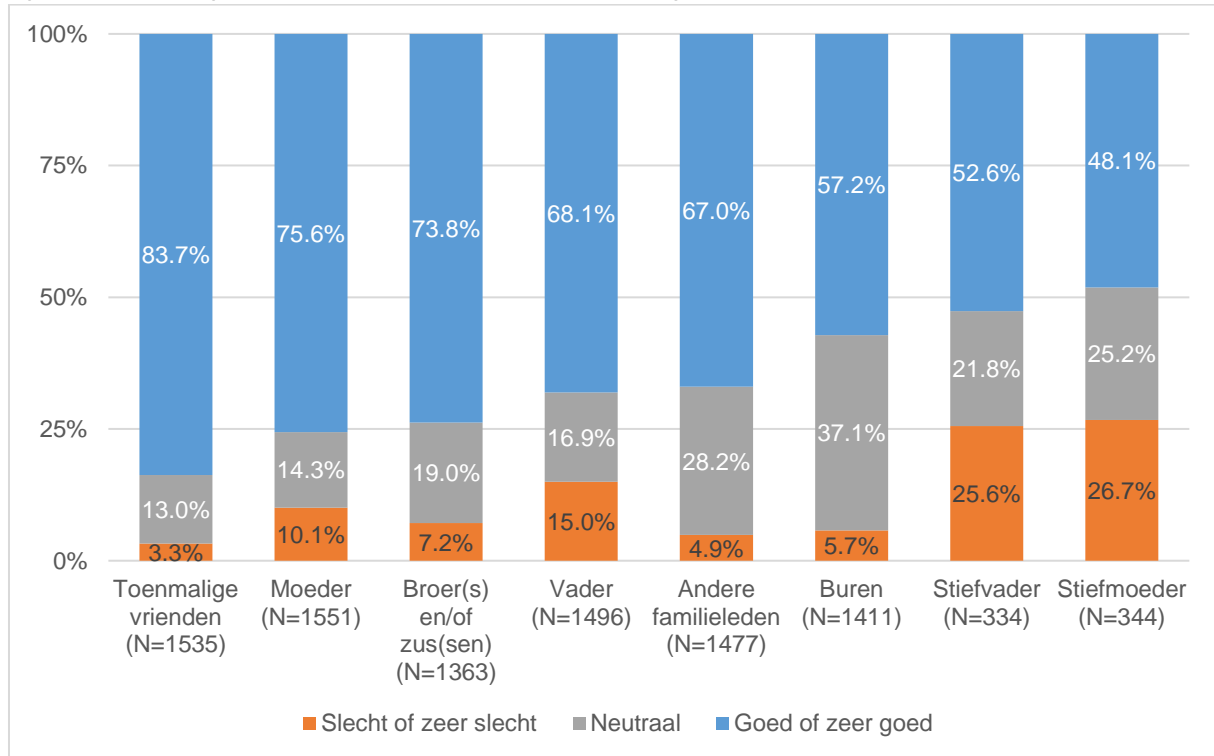
29.2% van de deelnemers meent een goed of zeer goed contact te hebben gehad met iedereen in zijn/haar omgeving. We zien ook dat een gelijkaardige proportie (30.8%) aangeeft dat ze met de helft of minder van hun omgeving een goed of zeer goed contact hadden.

Figuur 1: Goed of zeer goed contact mensen aanwezig tijdens de jeugd

Meer in detail, zien we volgende percentages van deelnemers die een goed of zeer goed contact; neutraal; of slecht tot zeer slecht contact hadden met specifieke personen tijdens hun jeugd.

Figuur 2: Goed of zeer goed contact met specifieke personen tijdens de jeugd

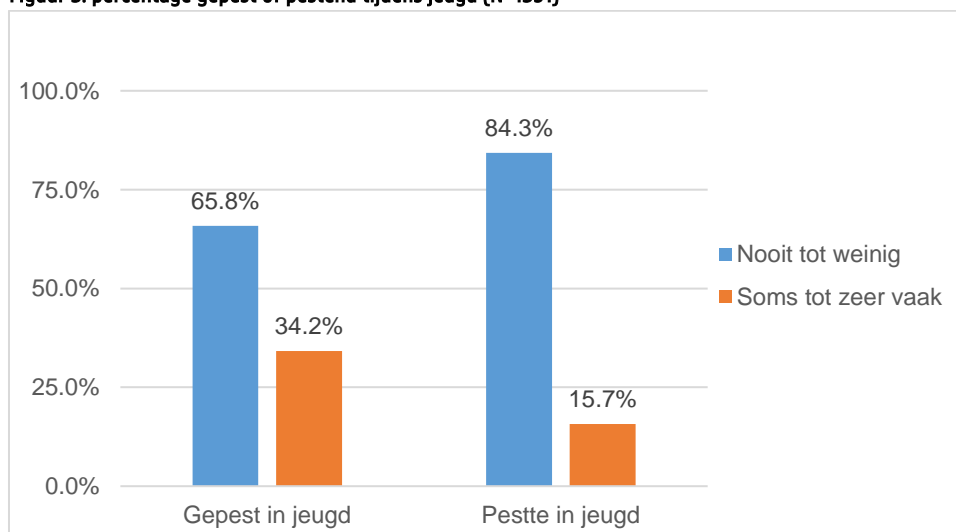

Mensen die tijdens de jeugd een goed tot zeer goed contact hadden met hun omgeving scoorden significant beter op de Cantril ladder (6.9 vs. 6.0), voelden zich minder vaak eenzaam, scoorden beter op de ABC's (Autonomie: 1.5 vs. 1.0; Betrokkenheid: 1.4 vs. 0.4; Competentie: 1.3 vs. 0.5) en verschillend op 4 van de karaktereigenschappen (Hartelijk en sociaal: 1.0 vs. 0.4; Anderen gemakkelijker vertrouwen: 0.7 vs. 0.0; Grondig te werk: 1.5 vs. 1.3; Ontspannen: 0.3 vs. -0.4).

2.1.2. Pesten en gepest worden

34.2% werd tijdens zijn/haar jeugd soms tot zeer vaak gepest, terwijl 15.7% soms tot zeer vaak anderen pestten.

Figuur 3: percentage gepest of pestend tijdens jeugd (N=1591)

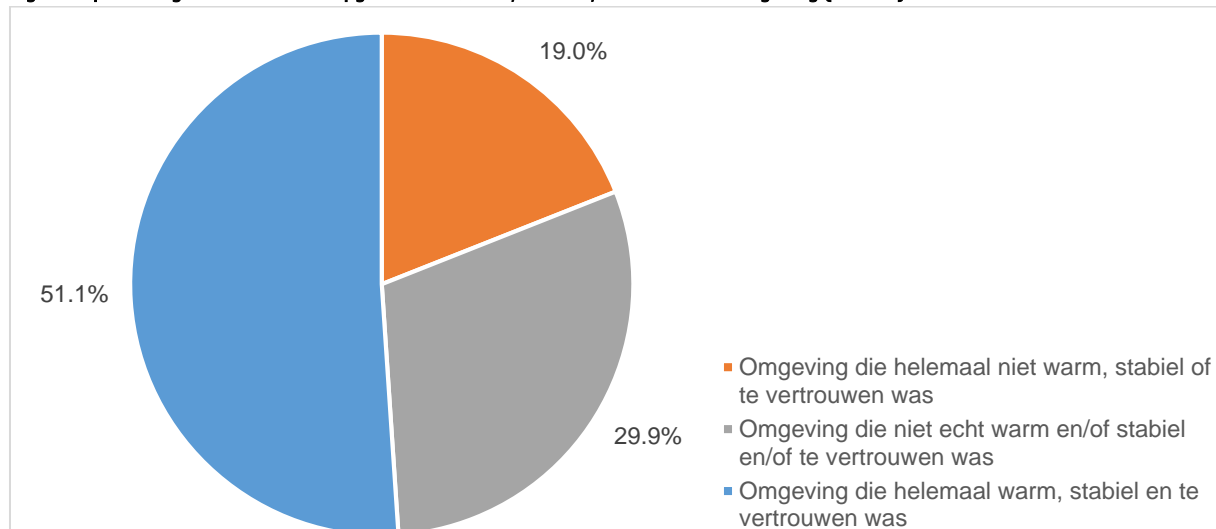
Deelnemers die soms tot zeer vaak gepest werden, zijn significant minder tevreden met hun leven in het algemeen (6.2 vs. 6.8), zijn gemiddeld eenzamer, scoren minder goed op de ABC's (A: 1.0 vs. 1.5; B: 0.6 vs. 1.3; C: 0.6 vs. 1.3) en verschillend op 4 karaktereigenschappen (Hartelijk en sociaal: 0.6 vs. 0.9; Anderen gemakkelijker vertrouwen: 0.2 vs. 0.7; Grondig te werk: 1.5 vs. 1.3).

1.2 vs. 1.6; Ontspannen: -0.4 vs. 0.3). Mensen die in hun jeugd soms tot zeer vaak anderen pestten scoorden enkel significant slechter op vlak van Betrokkenheid (de B uit de ABC's) (0.9 vs. 1.1) en 2 karaktereigenschappen (Anderen gemakkelijker vertrouwen: 0.1 vs. 0.6; Grondig te werk: 1.1 vs. 1.5).

2.1.3. Jeugdsituatie

51,1% van 1593 respondenten groeide op in een warme en stabiele omgeving waar men anderen kon vertrouwen. De rest groeide op in een omgeving waar niet werd voldaan aan minstens 1 van deze criteria (deze deelnemers antwoordden dus helemaal niet, niet of neutraal op minstens een van de drie eerder vernoemde vragen), 19,0% zelfs in een omgeving waar er aan geen van deze criteria werd voldaan.

Figuur 4: percentage dat al dan niet opgroeide in warme, stabiele, te vertrouwen omgeving (N=1593)

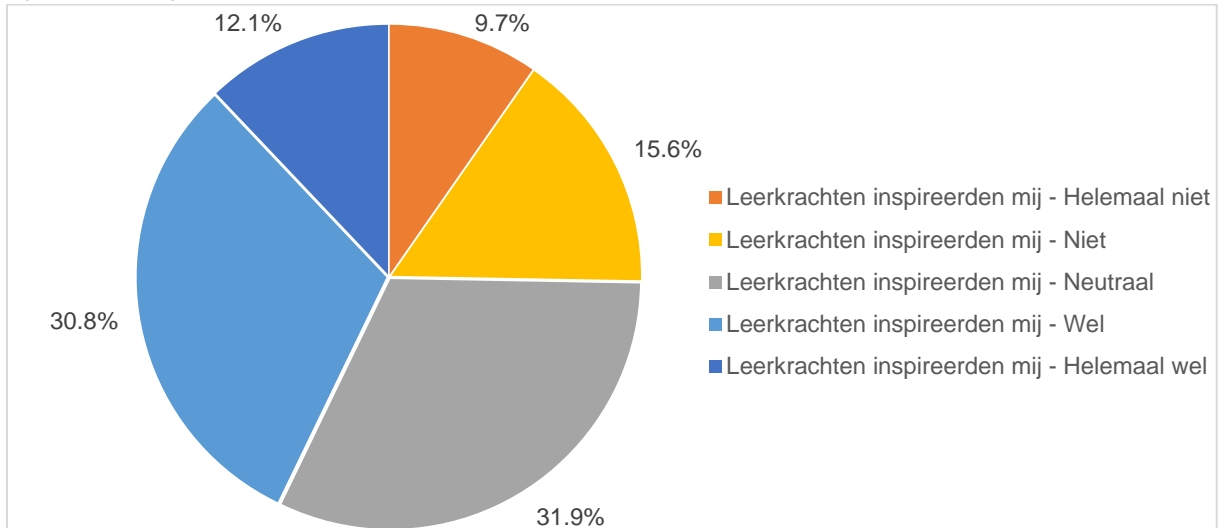
Mensen die helemaal wel of wel akkoord gaan met deze 3 stellingen over de omgeving waarin ze zijn opgegroeid, zijn meer tevreden over hun leven in het algemeen (7.0 vs. 6.2), voelen zich minder eenzaam, scoren beter op de ABC's (A: 1.6 vs. 1.1; B: 1.5 vs. 0.6; C: 1.5 vs. 0.6) en verschillend op 4 van de BIG 5 (Hartelijk en sociaal: 1.0 vs. 0.6; Anderen gemakkelijker vertrouwen: 0.8 vs. 0.1; Grondig te werk: 1.6 vs. 1.3; Ontspannen: 0.4 vs. -0.3). De deelnemers van de representatieve steekproef hadden als volgt geantwoord op de stellingen over hun jeugdsituatie.

- 63.1% geeft aan in een warme omgeving te zijn opgegroeid (N=1593);
- 68.6% geeft aan in een stabiele omgeving te zijn opgegroeid (N=1593);
- 66.6% geeft aan in een omgeving te zijn opgegroeid waar men anderen kon vertrouwen (N=1593).

Aan de deelnemers werden ook bevraagd in welke mate ze akkoord gingen dat ze **leerkrachten** hadden die hen inspireerden. 42,9% gaat hier wel of helemaal wel mee akkoord. Ongeveer een kwart van de respondenten (25,3%) ging hier niet of helemaal niet mee akkoord (N=1590).

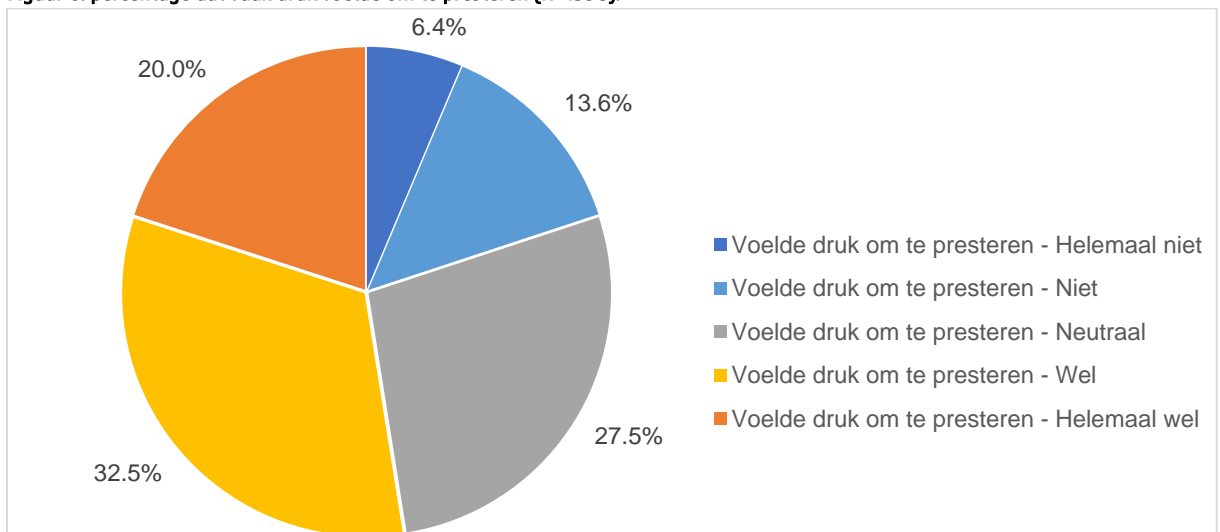
Mensen die wel of helemaal wel akkoord gingen met deze stelling scoorden significant beter dan de rest op vlak van algemene levenstevredenheid (6.9 vs. 6.3), de eenzaamheid, de ABC's (A: 1.5 vs. 1.3; B: 1.4 vs. 0.9; C: 1.3 vs. 0.9) en verschillend op de Big 5 (Hartelijk en sociaal: 1.0 vs. 0.7; Anderen gemakkelijker vertrouwen: 0.8 vs. 0.3; Grondig te werk: 1.7 vs. 1.3; Ontspannen: 0.3 vs. -0.1; Levendige fantasie: 0.9 vs. 0.4).

Figuur 5: percentage dat al dan niet leerkrachten had die inspireerden (N=1590).

Tenslotte werd ook gevraagd naar het ervaren van druk tijdens de jeugd (N=1590): 52,5% gaat helemaal wel of wel akkoord hiermee. Slechts 20% meent geen druk te hebben gevoeld (dus niet – 13,6% – of helemaal niet – 6,4% – akkoord) tijdens zijn/haar jeugd. Deelnemers die in hun jeugd druk voelden om te presteren, scoorden iets zwakker op autonomie (1.3 vs. 1.5), betrokkenheid (1.0 vs. 1.2) en verschillend op en op een ontspannen karakter hebben (-0.1 vs. 0.3).

Figuur 6: percentage dat vaak druk voelde om te presteren (N=1590).

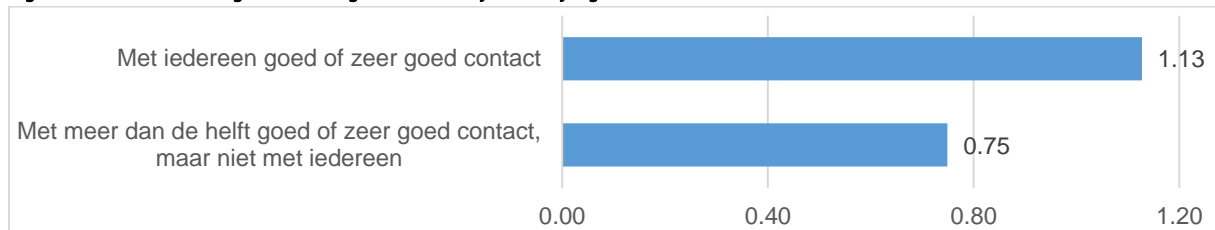

2.2 Verband tussen de belangrijkste variabelen uit de jeugd en levenstevredenheid

In dit onderdeel worden de lineaire regressies tussen de jeugdvariabelen en algemene levenstevredenheid besproken.

We merken dat iemand die met iedereen goed of zeer goed **contact** had vandaag 1.13 punten hoger scoort op vlak van algemene levenstevredenheid, dan iemand die met de helft of minder van zijn/haar omgeving goed/zeer goed contact had (het zogenaamde referentiepunt), indien geslacht, leeftijd en regio bij beide individuen hetzelfde is. Bij personen die met meer dan de helft van hun omgeving een goed of zeer goed contact hadden, is het verschil met het referentiepunt kleiner (regressiecoëfficiënt "B" =0.75 punten, wat betekent dat de tevredenheid met het leven 0.75 hoger ligt). Deze verschillen waren significant ($p < 0.001$) en men bekomt een model dat 6.9% van de variantie kan verklaren.

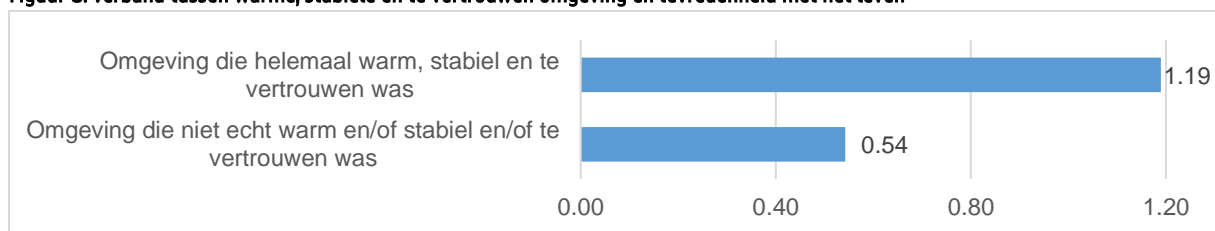
Figuur 7: verband tussen goed of zeer goed contact tijdens de jeugd en tevredenheid met het leven

Mensen die in hun jeugd **gepest** werden (soms tot zeer vaak), scoren bijna een half punt ($B=-0.48$; $p<0.001$) lager op algemene levenstevredenheid dan zij die nooit tot weinig werden gepest, onafhankelijk van leeftijd, geslacht en regio. In deze analyse komt anderen pesten tijdens de jeugd niet naar boven als een significante factor.

Opgroeien in een **warme, stabiele en te vertrouwen omgeving** lijkt ook een significante rol te spelen ($p<0.001$). Mensen die zijn opgegroeid in een omgeving die aan 1 of 2 van deze 3 voorwaarden voldoet, scoren een half punt ($B=0.54$) hoger op algemene levenstevredenheid in vergelijking met de referentiegroep (zij die zijn opgegroeid in een omgeving die aan geen van deze voorwaarden voldoet; dus op alle 3 de stellingen helemaal niet, niet of neutraal antwoordden). Personen die zijn opgegroeid in een omgeving die warm, stabiel EN te vertrouwen was, scoren nog meer een half punt hoger en verschillen dus 1.19 punten met de referentiegroep. Deze resultaten zijn ook hier ongeacht leeftijd, geslacht en regio. Dit model verklaart 7.3% van de variantie.

Figuur 8: verband tussen warme, stabiele en te vertrouwen omgeving en tevredenheid met het leven

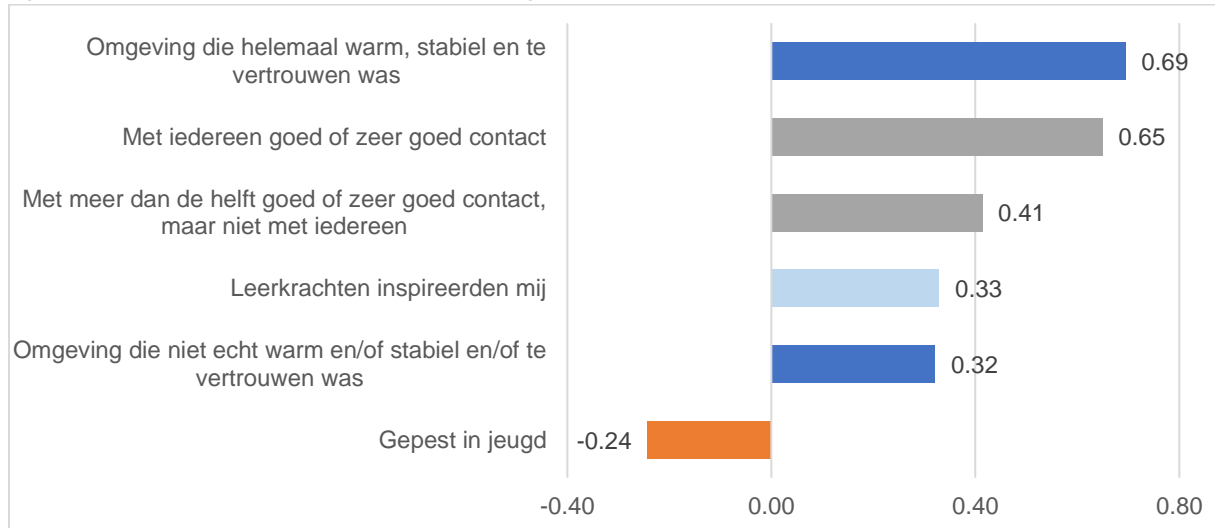

De deelnemers die wel of helemaal wel akkoord gingen met de stelling of ze **leerkrachten** hadden die hen inspireerden, scoorden een half punt ($B=0.51$) hoger op algemene levenstevredenheid, dan zij die neutraal, niet akkoord of helemaal niet akkoord antwoordden. Dit verschil was significant ($p<0.001$) en onafhankelijk van leeftijd, geslacht en regio.

Tijdens de jeugd **druk** ervaren om goed te presteren bleek uit onze analyses geen significante rol te spelen.

Indien we alle bovengenoemde variabelen **samen** analyseren, dan zien we dat anderen pesten of prestatiedruk voelen tijdens de jeugd opnieuw geen significante relatie lijken te hebben met algemene levenstevredenheid. Onderstaande cijfers kunnen geïnterpreteerd worden als onafhankelijk van geslacht, leeftijd, regio én onafhankelijk van de andere significante jeugdvariabelen. Voornamelijk goed of zeer goed contact hebben met anderen tijdens de jeugd en opgroeien in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving lijken de belangrijkste factoren te zijn (de coëfficiënt is respectievelijk 0.65 en 0.69). Dit model verklaart bijna 10% (adjusted $R^2=0.098$) van de variantie. Er moet hier wel worden opgemerkt dat sommige jeugdvariabelen sterk met elkaar correleren. Voornamelijk de variabelen 'omgeving die helemaal warm, stabiel en te vertrouwen was', 'omgeving die niet echt warm en/of stabiel en/of te vertrouwen was' en 'Met meer dan de helft goed of zeer goed contact, maar niet met iedereen' lijken hierop slecht te scoren.

Figuur 9: verband tussen verschillende aspecten uit de jeugd en tevredenheid met het leven

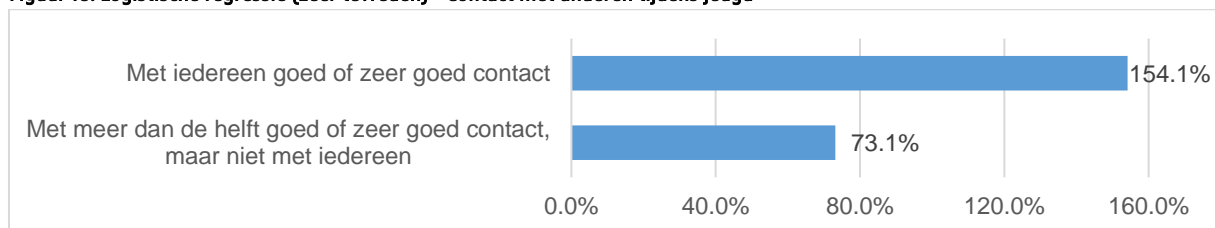
2.3 Logistische relaties: impact op “zeer tevreden” of op “ontevreden” met het leven

In dit onderdeel bespreken we de logistische regressieanalyses. Hierbij zullen we per jeugdvariabele eerst de analyses van zeer tevreden vs. rest worden geanalyseerd, vervolgens van ontevreden vs. rest. Algemeen merken we dat de resultaten vergelijkbaar zijn met de lineaire regressieanalyses uit de vorige paragraaf: dezelfde variabelen zijn significant en dezelfde variabelen vertonen de sterkste relaties met algemene levenstevredenheid.

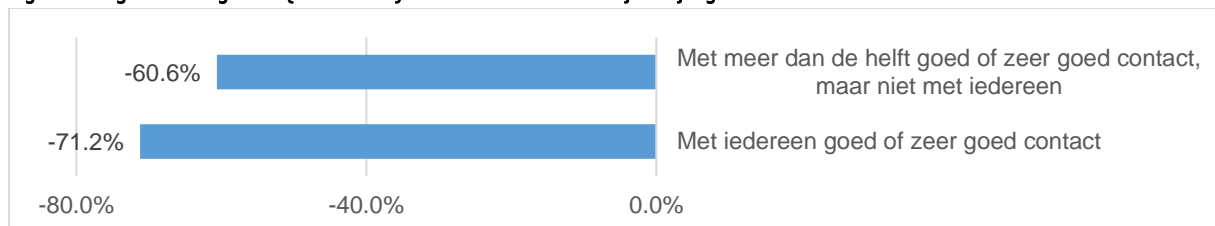
Tijdens de jeugd goed of zeer goed contact hebben met iedereen lijkt vooral de “odds” om zeer tevreden te zijn te vergroten. Indien we geslacht, regio en leeftijd gelijk houden, dan zien we dat bij hen de odds stijgt met 154% om zeer tevreden te zijn in vergelijking met zij die met de helft of minder goed of zeer goed contact hadden (referentiegroep). Anders uitgedrukt: deze mensen hebben 2,5 maal meer kans om zeer tevreden te zijn.

Bij mensen die met meer dan de helft goed of zeer goed contact hadden, stijgen de odds om zeer tevreden te zijn ‘maar’ met 73%. De odds om ontevreden te zijn verschilt niet zo veel tussen mensen die met iedereen of met meer dan de helft goed of zeer goed contact hadden (daling met respectievelijk 71% en 61%). Deze relaties waren allemaal significant ($p < 0.001$). Het eerste model (logistische regressie van zeer tevreden) verklaart 6.3% van de variantie, het tweede model (logistische regressie van ontevreden) is dit 8.0%.

Figuur 10: Logistische regressie (zeer tevreden) - Contact met anderen tijdens jeugd

Figuur 11: Logistische regressie (ontevreden) - Contact met anderen tijdens jeugd

Anderen pesten tijdens de jeugd heeft geen significante relatie met de variabelen voor zeer tevreden vs. de rest en voor ontevreden vs. de rest. Gepest worden tijdens de jeugd vertoont wel een daling van de kans om zeer tevreden te zijn en

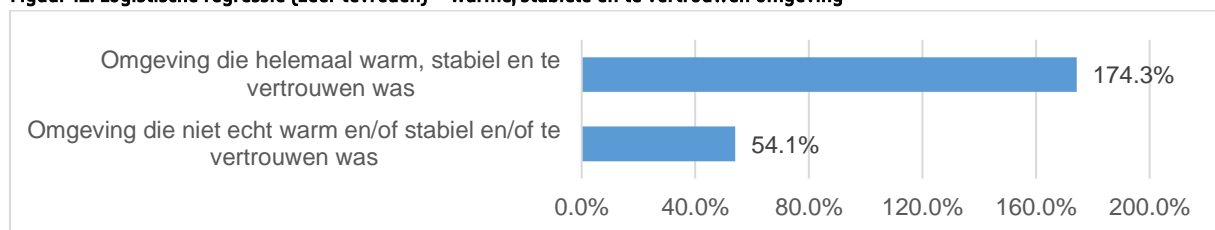

een stijging van de kans om ontevreden te zijn: respectievelijk -31,0% en 76,9%, onafhankelijk van geslacht, leeftijd en regio. Het is opvallend dat gepest worden vooral bij ontevredenheid een rol speelt. Beide modellen verklaarden minder dan 5% van de variantie (Nagelkerke R^2 was 0.036 bij zeer tevreden vs. rest en 0.032 bij ontevreden vs. rest).

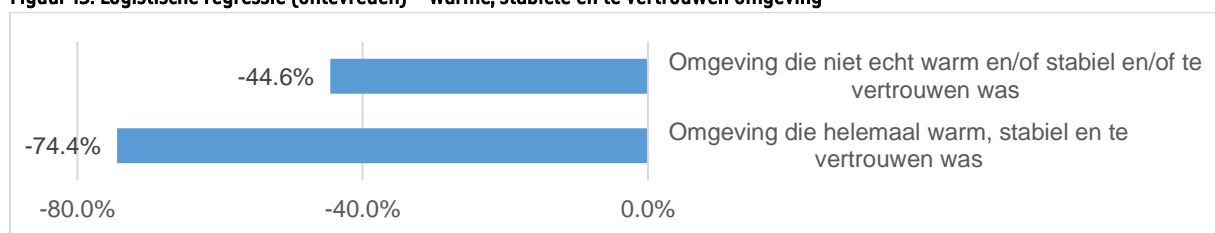
De odds om zeer tevreden te zijn is veel hoger bij personen die in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving zijn opgegroeid (174%) ten opzichte van mensen die niet in een warme, stabiele of te vertrouwen omgeving zijn opgegroeid (de referentiegroep). Bij mensen die zijn opgegroeid in een omgeving die voldeed aan 1 of 2 van deze criteria verhoogt de kans om tevreden te zijn met het leven met 54%. De odds om ontevreden te zijn is 74% lager bij mensen die in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving dan bij mensen die niet in een warme, stabiele of te vertrouwen omgeving zijn opgegroeid (onafhankelijk van geslacht, leeftijd en regio).

Het model voor zeer tevreden vs. rest verklaart 6.9% van de variantie, terwijl dat voor ontevreden vs. de rest 8.6% van de variantie verklaart.

Figuur 12: Logistische regressie (zeer tevreden) – Warme, stabiele en te vertrouwen omgeving

Figuur 13: Logistische regressie (ontevreden) – Warme, stabiele en te vertrouwen omgeving

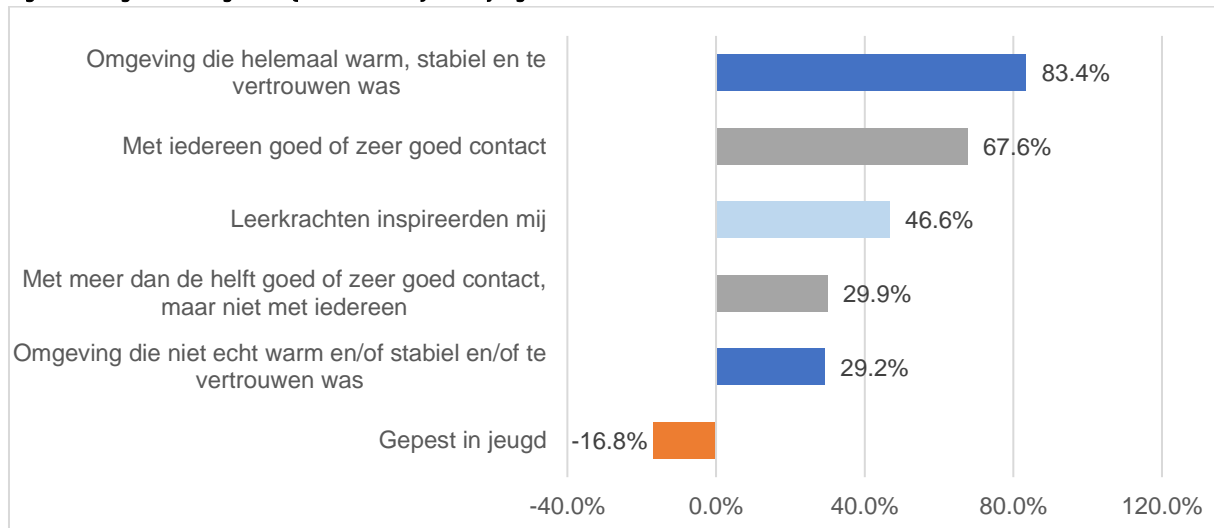
De kans om zeer tevreden te zijn is 68% hoger bij deelnemers die wel of helemaal wel akkoord gingen met de stelling dat ze **leerkrachten** hadden die hen inspireerden, dan bij de referentiegroep, namelijk mensen die neutraal, niet akkoord of helemaal niet akkoord antwoordden (onafhankelijk van de controlevariabelen). Ook ligt de kans om ontevreden te zijn lager (-53%) bij de eerste groep tegenover de referentiegroep. Het eerste model verklaart 4.7% van de variantie, terwijl het tweede 3.8% kan verklaren.

Tijdens de jeugd druk ervaren om goed te presteren was in geen van beide modellen significant.

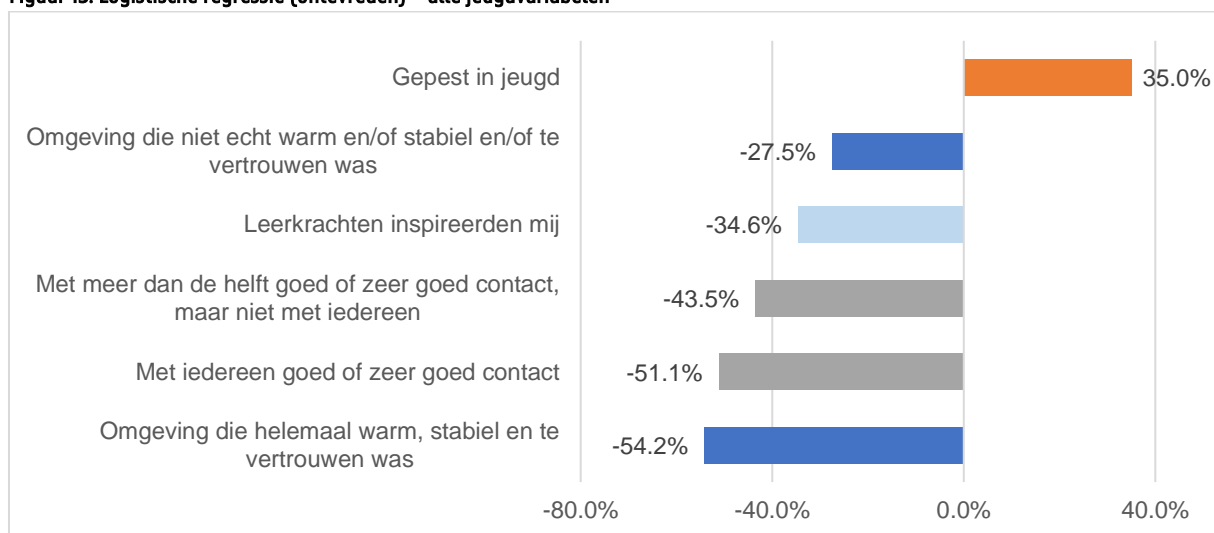
In de laatste 2 analyses hebben we alle jeugdvariabelen samen geanalyseerd. Zoals bij de lineaire regressie komen hier dezelfde variabelen niet naar boven als significant en dit in beide modellen, namelijk: anderen pesten en druk voelen tijdens de jeugd.

Opnieuw zien we dat opgroeien in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving de sterkste relaties vertoont, gevolgd door goed of zeer goed contact hebben met iedereen. Zo is de odds om zeer tevreden te zijn 83% hoger bij mensen die in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving zijn opgegroeid, terwijl dit bij mensen die met iedereen goed of zeer goed contact hadden 68% is. De odds om ontevreden te zijn was voor deze variabelen respectievelijk -54% en -51%. De meeste variabelen lijken minder sterk gelinkt met ontevredenheid dan met zeer tevreden zijn. Er zijn slechts 2 uitzonderingen hierop: met meer dan de helft goed of zeer goed contact hebben (odds van 30% bij zeer tevreden en -44% bij ontevredenheid) en tijdens de jeugd gepest worden (-17% en 35%). Tot slot kunnen beide modellen een grotere variantie van hun respectievelijke afhankelijke variabelen verklaren 9.0% bij zeer tevreden vs. rest en 11.6% bij ontevreden zijn vs. rest.

Figuur 14: Logistische regressie (zeer tevreden) – alle jeugdvariabelen

Figuur 15: Logistische regressie (ontevreden) – alle jeugdvariabelen

3 BIJKOMENDE ANALYSES

Hieronder worden 3 lineaire regressieanalyses besproken, waarin alle jeugdvariabelen zijn opgenomen. In volgorde zijn deze variabelen toegevoegd als controlevariabelen via de FORWARD-methode:

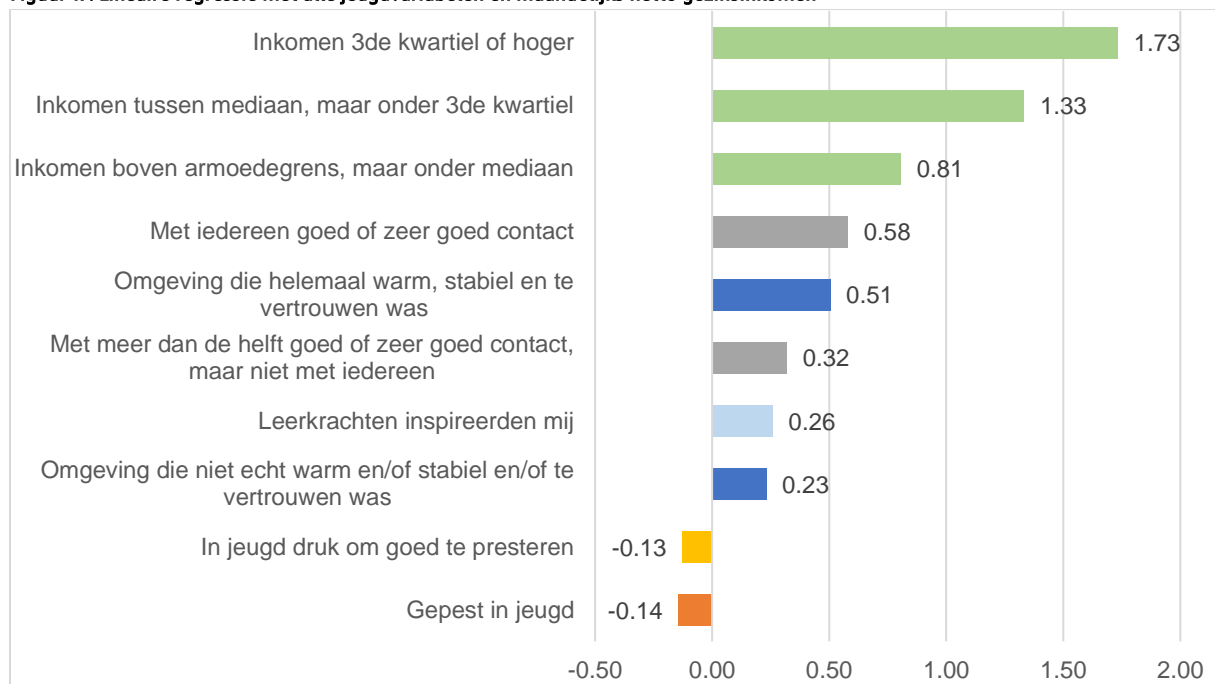
1. Maandelijks netto gezinsinkomen in euro in 4 categorieën
  - a. Onder de armoedegrens
  - b. De armoedegrens of hoger, maar onder de mediaan
  - c. De mediaan of hoger, maar onder het 3de kwartiel
  - d. Het 3de kwartiel of hoger
2. Subjectieve gezondheid op een schaal van 1 tot 10
3. De 5 karaktereigenschappen in hun dichotome (0-1) vorm

3.1 Inkomen

Het model met inkomen is sterker (meer voorspellend) dan de vorige modellen maar er blijkt een hoge correlatie te bestaan tussen het inkomen en enkele van de jeugdvariabelen. Men kan dus stellen dat de jeugdvariabelen en inkomen met elkaar verband houden: een betere jeugd is gerelateerd aan een hoger inkomen vandaag. Maar ondanks het toevoegen van het inkomen in het model blijven de jeugdvariabelen significant. Met andere woorden, indien twee personen vandaag eenzelfde inkomen hebben, zal diegene met een meer warme, stabiele jeugd en/of betere contacten nog steeds een hogere levenstevredenheid hebben.

Druk voelen tijdens de jeugd wordt in dit model wel significant ($p < 0.05$) en doet de levenstevredenheid licht dalen (met 0,13 punten). Dat betekent dat voor twee mensen met een zelfde inkomen en een zelfde warme jeugd en contacten, maar waarbij de ene geen druk voelde en de andere wel, die laatste vandaag een iets lagere levenstevredenheid heeft.

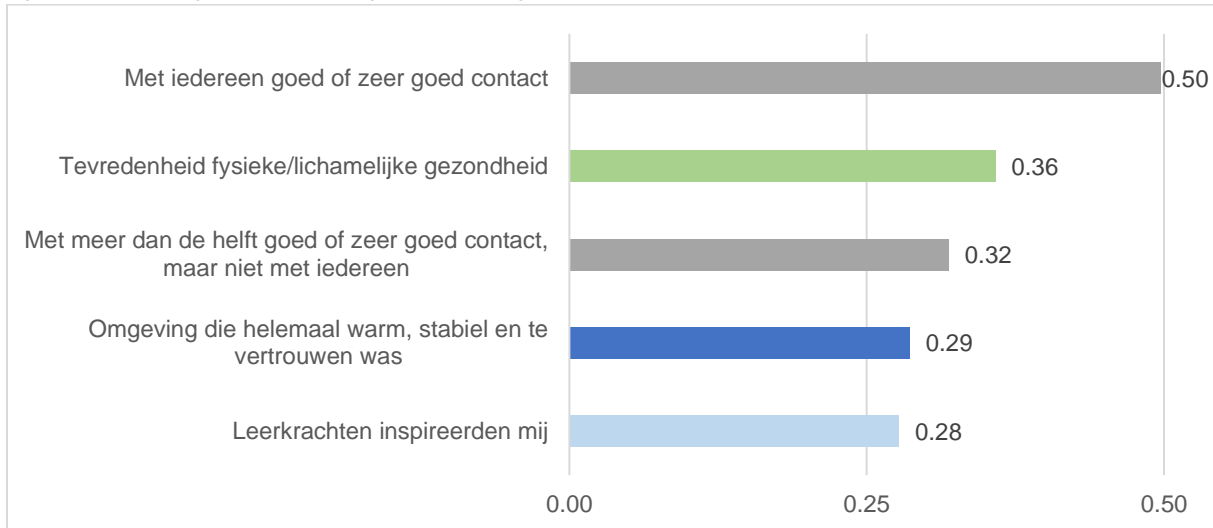
Figuur 17: Lineaire regressie met alle jeugdvariabelen en maandelijks netto gezinsinkomen

3.2 Gezondheid

Het sterkste model was dit met gezondheid (verklaart 29% van de variabiliteit), waarbij gezondheid zelf duidelijk geassocieerd leek te zijn met algemene levenstevredenheid: elk punt extra op de gezondheidsschaal (van 1 tot 10) verhoogt de levenstevredenheid met 0.36 punten. In dit model zijn gepest worden, anderen pesten en druk voelen tijdens de jeugd niet significant samen met 'omgeving die die niet echt warm en/of stabiel en/of te vertrouwen was'. Van de overblijvende significante factoren lijkt vooral met iedereen goed of zeer goed contact hebben een belangrijke rol te spelen. Bij twee mensen met eenzelfde gezondheid zal diegene met betere contacten in de jeugd 0.5 punten hoger scoren op levenstevredenheid.

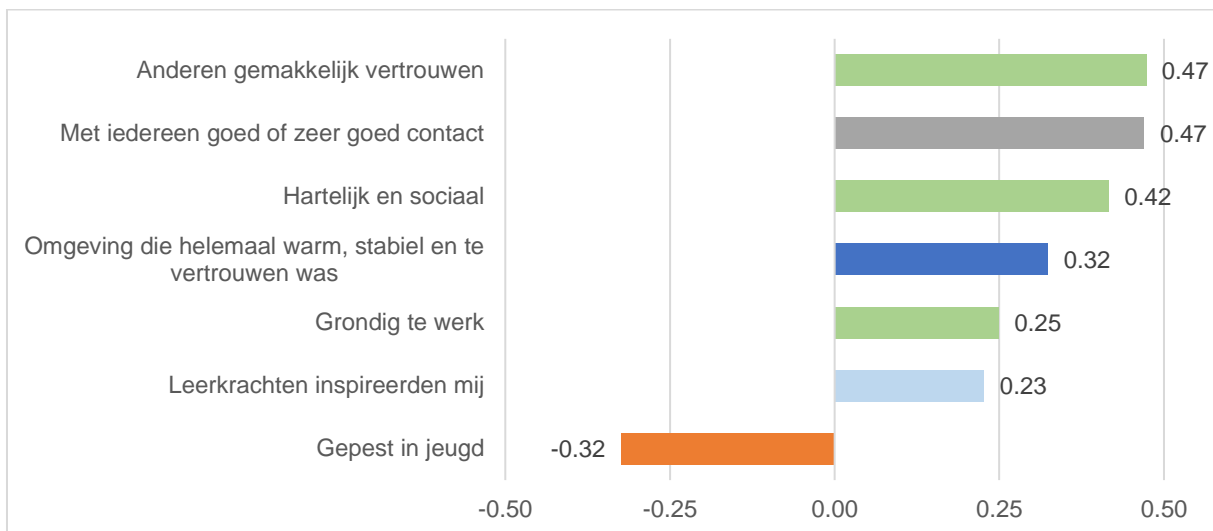
Figuur 18: Lineaire regressie met alle jeugdvariabelen en gezondheid

3.3 Karaktereigenschappen

Als we de karaktereigenschappen toevoegen, bekomen we een iets sterker model dan het oorspronkelijke (13% van de variantie verklaard), waarbij 3 van deze eigenschappen als significant naar boven komen, namelijk: Anderen gemakkelijker vertrouwen ($B=0.47$; $p<0.001$), Hartelijk en sociaal zijn ($B=0.42$; $p<0.001$), en Grondig te werk gaan ($B=0.25$; $p<0.05$). Van de jeugdvariabelen komen anderen pesten tijdens de jeugd, druk voelen tijdens de jeugd en 'met meer dan de helft goed of zeer goed contact, maar niet met iedereen' en 'omgeving die niet echt warm en/of stabiel en/of te vertrouwen was' uit als niet significant. Van de jeugdvariabelen die overblijven, hebben voornamelijk met iedereen goed of zeer goed contact hebben ($B=0.47$; $p<0.001$), omgeving die helemaal warm, stabiel en te vertrouwen was ($B=0.32$; $p<0.01$) en gepest worden tijdens de jeugd ($B=-0.32$; $p<0.01$) de sterkste relaties met algemene levenstevredenheid.

Figuur 16: Lineaire regressie met alle jeugdvariabelen en de 5 karaktereigenschappen

4 BESLUIT

Uit dit rapport blijkt duidelijk dat ervaringen uit onze jeugd een verband hebben met onze levenstevredenheid vandaag. Voornamelijk een goed of zeer goed contact hebben gehad met anderen tijdens de jeugd en opgroeien in een warme, stabiele en te vertrouwen omgeving lijken de belangrijkste factoren te zijn. Hoewel die jeugdvariabelen ook met elkaar verband houden blijven de meeste ook een effect te hebben op levenstevredenheid, onafhankelijk van de andere jeugdvariabelen.

Ook wanneer inkomen of gezondheid mee worden opgenomen blijven de verbanden tussen de meeste jeugdvariabelen en levenstevredenheid overeind. Ten slotte blijken ook karaktereigenschappen een rol te spelen, maar opnieuw blijven de verbanden tussen de meeste jeugdvariabelen en levenstevredenheid significant.
